

особливостей захисту для кожного виду таємниць пропонується алгоритм визначення сутності різновидів таємниць та класифікації конфіденційної інформації і їх співвідношення між собою.

Ключові слова: інформація; відкрита інформація, інформація з обмеженнями у доступі; класифікація; знання; рід, вид, клас; співвідношення.

Резюме

Гордиенко С. Г. Конфиденциальная информация и «тайны»: их соотношение.

Согласно необходимости развития и усовершенствование «информационного» законодательства относительно разновидностей «тайн» с определением качественных признаков секретности, круга субъектов, которые имеют право на каждую из тайн, прав и обязанностей лиц, которые имеют отношение к конкретным видам тайн, ответственности за разглашения информации и особенностей защиты для каждого вида тайн предлагается алгоритм определения сущности разновидностей тайн и классификации конфиденциальной информации и их соотношение между собой.

Ключевые слова: информация; открытая информация, информация с ограничениями в доступе; классификация; знание; род, вид, класс; соотношение.

Summary

Gordienko S. Of confidential information and the «mystery»: of their correlation.

Is considered an important problem definition, justification and the same application at the legislative level concepts: «trade secret», «know-how», «bank secrecy», «confidential information», «information on citizens», the «State secret», «medical mystery», «business secret», «secret of law», «professional secrecy», «the information in the automated systems» «unrevealed info» and other types of «secrets», which according to our classification is rodo-colourful-class categories of confidential information.

Keywords: information; the opened information, information with limitations in access; classification; knowledge; family, kind, class; correlation.

Отримано 18.11.2013

УДК 347.783.54: 347.788.5

О. О. КУЛІНІЧ

Ольга Олексіївна Кулініч, кандидат юридичних наук, доцент, докторант Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗАСТОСУВАННЯ ВИБАЧЕННЯ ЯК СПОСОБУ ЗАХИСТУ ПРАВ ПРИ НЕПРАВОМІРНОМУ ВИКОРИСТАННІ ФОТОГРАФІЧНОГО ТВОРУ: ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

При порушенні прав та інтересів фізичних осіб одним з актуальних питань є вибір ефективних способів захисту. Статтею 16 Цивільного кодексу України¹ (далі – ЦК України) визначено загальний перелік способів захисту цивільних прав та інтересів при зверненні до суду за захистом. Цей перелік не є вичерпним, тому суд може застосувати й інші способи, встановлені договором або законом. Наприклад, ст. 277 ЦК України передбачено можливість спростування поширеної недостовірної інформації, у ст. 432 ЦК України закріплено способи захисту, що застосовуються при порушенні прав інтелектуальної власності. При виборі конкретного способу слід посилаючись на можливість його застосування, що регламентується законом або договором. Звернення до матеріалів судової практики обумовлює певний інтерес до неодноразового застосування в якості способу захисту особистих немайнових прав фізичних осіб покладення обов'язку припинення вибачень. Викликає питання позиція суду щодо правомірності й можливості застосування його в примусовому порядку.

У науковій літературі приділялася певна увага дослідженню обов'язку вибачитися як способу захисту у зв'язку з порушенням честі, гідності, ділової репутації, а також втручанням у приватне життя. Серед інших слід зазначити праці А. Л. Анісімова, А. В. Белявського, І. В. Вороб'їова, М. Д. Добрієва, К. Г. Дюбко, Н. С. Ізмайлової, О. Е. Чорновол. Незважаючи на неабиякий інтерес до зазначеної тематики, єдиного підходу до визначення природи вибачення, можливості його застосування як способу захисту у науковій літературі вироблено не було. Становить інтерес позиція суду при розгляді вимог про зобов'язання вибачитися перед особою, права та інтереси якої було порушено.

Завданням даної статті є дослідження матеріалів судової практики у справах, пов'язаних з неправомірним використанням фотографічних творів, де серед інших вимог висувалася вимога принести вибачення.

Відповідно до ст. 19 Конституції України² правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, коли ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Частина перша ст. 34 Основного

Закону гарантує кожному право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Суд не вправі зобов'язувати відповідача вибачитися перед позивачем у тій чи іншій формі, оскільки примусове вибачення як спосіб захисту не передбачений у ЦК України. Разом із тим не суперечить закону визнання судом мирової угоди, за умовами якої сторони добровільно застосовують вибачення перед потерпілим як спосіб захисту честі, гідності та ділової репутації³. Аналогічне положення було закріплено й у роз'ясненнях органів судової влади Російської Федерації⁴. Тому при розгляді позовних вимог про зобов'язання принести вибачення позивачу суди повинні відмовляти в задоволенні позовних вимог в цій частині.

Вибачення пов'язують з психологічними зусиллями людини, спрямованими на загладження провини перед несправедливо скривдженою особою. У юридичній літературі при дослідженні покладення обов'язку принесення вибачень як способу захисту розглядалася можливість його застосування поряд із спростуванням відомостей, схвалювалося принесення публічного вибачення, адже за сформованими правилами поведінки людина повинна вибачитися перед особою, яку незаконно образила. З точки зору закону, таке рішення вважали правомірним, оскільки вибачення розглядали як форму спростування інформації, яка обирається на розсуд суду (з урахуванням того, що вона не порушує правил закону і норм моралі)⁵, як засіб громадського впливу у боротьбі з правопорушеннями, який має право застосовувати третейський суд⁶.

Особа не завжди визнає свою провину та може принести вибачення з супроводом таких жестів чи міміки, що не допоможе відновити моральний стан потерпілого і, незважаючи на слова вибачення, буде свідчити про відсутність каяття у скоєному. Викладене дає змогу запропонувати можливість застосування вибачення тільки в разі добровільного примирення чи укладення мирової угоди. При цьому вибачення розглядається як добровільна дія, спрямована на компенсацію моральних страждань і відновлення морального, психологічного стану потерпілого. Покладення обов'язку принести вибачення в примусовому порядку не матиме необхідного психологічного ефекту через відсутність доброї волі на ці дії.

Отже, незважаючи на те, що чинне цивільне законодавство не передбачає принесення вибачення як способу захисту цивільних прав, його застосування все ж не виключається у справах, пов'язаних з порушенням особистих немайнових прав.

Звертаючись до матеріалів судової практики у справах про неправомірне публічне поширення фотографічних творів із зображенням фізичних осіб, слід звернути увагу, що в більшості випадків додатковою, а іноді навіть єдиною позовною вимогою було принесення публічних вибачень за такі дії. Здебільшого такі вимоги задовольнялися.

Огляд матеріалів судової практики у спорах про порушення особистих немайнових прав з вимогою про покладення обов'язку принести вибачення, дає змогу зробити наступні висновки.

По-перше, зобов'язання принести публічне вибачення застосовувалося як форма спростування недостовірної інформації. Залежно від кола осіб, яким вона стала відома, публічне вибачення приноситься перед невизначеним або визначеним колом фізичних осіб.

Прикладом покладення обов'язку принесення публічних вибачень є така справа. На першій і на сьомій сторінці обласної щотижневої газети було опубліковано фотографію плаката, розташованого на Палаці культури, позивача і учнів гімназії, що супроводжувався коментарем «Політичний стриптиз з неповнолітніми» і текст «Політичний стриптиз. «Їх є кому захищати?», в якому містилася недостовірна й негативна інформація щодо позивача. Враховуючи всі обставини у справі, рішенням суду позов задоволено частково. Редакцію обласної газети «Новини Надросся» зобов'язано протягом одного місяця з дня набрання рішенням суду законної сили опублікувати спростування, в якому зазначити, що спірна стаття носить образливий характер; факти, наведені в ній, перекручені; редакція газети приносить позивачу вибачення». Автора статті зобов'язано вибачитися перед позивачем шляхом опублікування визначеного судом тексту вибачення. Було стягнуто солідарно з редакції обласної газети «Новини Надросся» і автора статті на користь позивача моральну шкоду в розмірі 5000 гривень⁷.

Засоби масової інформації є не єдиною формою поширення недостовірної інформації, воно може відбуватися також через інші джерела. Становить інтерес й інша справа, при розгляді якої було встановлено такі факти: укладення між позивачкою та відповідачем кредитного договору; його розірвання в судовому порядку; виплата заборгованості за зобов'язаннями відповідно до укладеної мирової угоди. Через деякий час після останньої плати за зобов'язанням, при зустрічі зі знайомими і друзями, позивачка дізналася, що в приміщенні кредитної спілки на видному місці розміщено стенд, на якому розміщено її фотографію, в чому згодом вона переконалася особисто. У ході розгляду справи встановлено, що за рішенням спостережної ради кредитної спілки в приміщенні кредитної спілки був вивішений стенд із зображенням ксерокопії фотографії позивачки із зазначеннями прізвища, ім'я та по батькові під назвою «Їх розшукує кредитний комітет». Фотографія була неякісна, тому особи, які бачили стенд, сприймали інформацію про розшук позивачки як те, що її розшукує міліція, внаслідок чого була принижена честь і гідність позивачки та завдано їй моральної шкоди. Враховуючи обставини справи, позовні вимоги були задоволені частково. Зобов'язано відповідача вивісити на дошці оголошень в приміщенні кредитної спілки публічні вибачення та виплатити компенсацію моральної шкоди в розмірі 2000 грн, яку при розгляді справи в апеляційному порядку збільшено до 5000 гривень. У відкритті касаційного провадження було відмовлено⁸.

При дослідженні судової практики у межах обраної тематики варто звернути увагу і на наступну справу. Розглядаючи покладення обов'язку принесення публічних вибачень перед певним колом осіб, яким стала відома недостовірна інформація, можна навести такий приклад. Судом було встановлено факт розповсюд-

ження серед учнів школи за допомогою мобільних телефонів фотографії порнографічного змісту. Визначено особу, яка виготовила монтаж фотографії та здійснила запис її на мобільний телефон іншої особи, яка посприяла поширенню фото серед учнів школи. Незважаючи на відмову в задоволенні позовних вимог при розгляді справи в першій інстанції, при розгляді апеляційної скарги дії відповідача, спрямовані на поширення інформації, яка не відповідає дійсності, принижує честь і гідність доньки позивачів, було визнано неправомірними. Відповідачів зобов'язано спростувати недостовірну інформацію шляхом принесення вибачення перед донькою позивачів у присутності колективу 10-В класу загальноосвітньої школи. З батьків неповнолітніх відповідачів стягнуто солідарно 5000 грн в рахунок відшкодування моральної шкоди⁹. У даному випадку суд звернув увагу на те, наскільки відповідачі покаються і усвідомили неправомірність своїх дій; але фактично спростування відбувалося саме через публічне вибачення в присутності всіх осіб, серед яких було поширено недостовірну інформацію. Вибачення в даному випадку виступало формою спростування недостовірної інформації.

По-друге, зобов'язання принести публічне вибачення застосовується як форма доведення до невизначеного кола осіб інформації про неправомірні дії. Йдеться про поширення інформації, яка є достовірною, але має характер таємниці особистого життя або стосується фотографічних творів із зображенням людини, які належать до особистих паперів фізичної особи.

Звертаючись до матеріалів судової практики, слід звернути увагу на численні неправомірні публікації фотографічних зображень фізичних осіб без відповідної згоди в засобах масової інформації, що кваліфікуються як втручання в приватне життя, а у випадках використання зображень поряд з поширенням інформації недостовірною характеру – порушенням права на честь, гідність і ділову репутацію. При розгляді таких справ було прийнято рішення про:

- покладення обов'язку принести вибачення за публікацію фотографії без згоди позивача (так, у тижневику «Деловая столица» надруковано статтю, в якій були опубліковані фотографії позивача поруч зі статтею, загальний зміст якої справляє крайній негативне враження про нього. При цьому позовні вимоги були задоволені тільки в частині порушення права на зображення)¹⁰;

- покладення обов'язку опублікувати статтю із зазначенням незаконності опублікування фотографії та принесенням вибачень (у статті газети «События» надруковано фотографію позивача без його згоди. Встановлено, що позивач був знятий на фото при проведенні заходу публічного характеру, що презюмує його згоду на зйомку, але не передбачає згоду на оприлюднення фотографічного зображення)¹¹;

- покладення обов'язку принести публічне вибачення за незаконну публікацію фотографії до статті шляхом опублікування вибачення в цій же газеті, на тій же сторінці за власний рахунок (у цій справі в київському випуску газети «Сегодня» у статті під назвою «Пономарьов вже не заспіває для Ющенка гімн України» було опубліковано приватну фотографію із зображенням позивача, чим було порушено право на особисте і сімейне життя, честь, гідність і ділову репутацію¹². В іншій справі було встановлено, що опублікована стаття супроводжувалася фотографією позивача і була присвячена міжпартійному з'їзду, а також деяким аспектам передвиборного процесу. Позивач згадується тільки в останньому абзаці цієї статті у зв'язку з його участю у виборчій компанії. При цьому даний матеріал проілюстрований фоторепортажем про святкування «Дня пасічника» за участю позивача та його хобі – бджільництву і містить фотографії позивача в напівголому вигляді у воді з дітьми та із невстановленою жінкою на пікніку, які за своїм характером і змістовим наповненням є частиною приватного життя. Зазначені фотографії жодного відношення до змісту статті не мають, що свідчить про їх нецільове використання. Незрозумілим є і змістовне навантаження зазначеною фотографією статті, внаслідок чого може виникнути несерйозне ставлення до позивача порівняно з іншими особами, згаданими в статті. З огляду на те, що опублікування фотографії позивача без його дозволу принизило його честь і гідність, а спростування представленої інформації у даному випадку неможливо, суд вважав за доцільне застосувати публічне вибачення в зазначений раніше спосіб¹³.

Що стосується засобів масової інформації, то їх вибачення також може бути опубліковано тільки в добровільному порядку¹⁴. Тому рішення суду, яке зобов'язує засоби масової інформації принести вибачення, неправомірні і підлягають скасуванню¹⁵.

У деяких справах суд все ж звертає увагу, що такий спосіб захисту, як вибачення, не передбачено чинним законодавством України і тому відмовляє у задоволенні позовних вимог у цій частині¹⁶.

Згідно з роз'ясненнями вищих органів судової влади України вибачення може застосовуватися тільки в разі укладення мирової угоди, тобто бути добровільним і відображати каяття осіб, які порушили права та інтереси інших осіб. Виходячи з цього правильною є наступна постанова суду, якою було затверджено мирову угоду про вибачення. При розгляді даної справи судом було встановлено, що в одному із номерів Луганської суспільно-політичної газети в рубриці «Влада» під заголовком «Іменини серця» було розміщено колаж із зображенням позивача в нацистській формі. Зазначена фотографія неоригінальна і виготовлена шляхом монтажу. Посилаючись на свою непричетність до будь-яких профашистських організацій, служби в армії гітлерівської Німеччини, несприйнятливості нацистської ідеології і протест проти неї, позивач вказував на помилковий зміст опублікованого колажу. Постановою суду було затверджено мирову угоду, відповідно до якої відповідач добровільно зобов'язувався опублікувати спростування колажу такого змісту: «У газеті «Молодгвардеец» в якості ілюстрації до статті «Іменини серця. Свято в стінах облради з нагоди подарунка від Президента» був розміщений колаж, виготовлений редакцією газети, який голова обласної ради вважає для себе образливим, що принижує його честь і гідність. На його думку, редакція газети візу-

ально пов'язала його з фашистською символікою, що могло ввести в оману читачів щодо громадянської позиції голови обласної ради, який послідовно і активно виступав проти будь-яких спроб воскресіння фашистської думки. Редакція приносить щирі вибачення за публікацію колажу, який позивач вважав образливим для себе»¹⁷. Отже, саме таке вирішення конфлікту – затвердження мирової угоди про вибачення є допустимим при встановленні факту порушення особистих немайнових прав фізичних осіб.

З урахуванням матеріалів розглянутих судових рішень, вимогою в яких було покладання обов'язку принесення вибачень, слід констатувати, що судами України у певних випадках враховується, а іноді ігнорується положення про неприпустимість покладання обов'язку принести вибачення в примусовому порядку. У судовому порядку можливо лише затвердити мирову угоду або встановити факт порушення особистих немайнових прав, покладення обов'язку вибачитися в примусовому порядку не є правомірним. За своєю суттю вибачення передбачає каяття, до якого неможливо примусити людину. Крім того, досить проблематично отримати вибачення від юридичних осіб, які не здатні на каяття, щодо яких також застосовується даний спосіб захисту. Разом із тим, враховуючи значення терміна «вибачення» і позиції вищих судових органів з приводу застосування вибачення як способу захисту, можливо закріпити в чинному цивільному законодавстві при порушенні особистих немайнових прав принесення вибачення особою як форму компенсації моральних страждань, що здійснюється в добровільному порядку. Таким чином, суд може вирішувати тільки питання про наявність факту порушення особистих немайнових прав і зобов'язання здійснити матеріальну компенсацію моральної шкоди. У разі каяття чи бажання примиритися з потерпілим порушник може самостійно виявити бажання вибачитися і таким чином частково компенсувати моральні страждання, визнавши неправомірність своїх дій.

¹ Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

² Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

³ Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи: Постанова Верховного Суду України від 27.02.2009 р. № 1 // Вісник Верховного Суду України. – 2009. – № 3 від 22.03.2009 р. (п. 26).

⁴ О судебной практике по делам о защите чести и достоинства граждан, а также деловой репутации граждан и юридических лиц: Постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации от 24.02.2005 г. № 3 // Бюллетень ВС РФ. – 2005. – № 4. – С. 2–8.

⁵ *Белявский А. В.* Судебная защита чести и достоинства граждан / А. В. Белявский. – М.: Юридическая литература, 1966. – С. 45; *Анисимов А. Л.* Честь, достоинство, деловая репутация: гражданско-правовая защита. – М.: Юристъ, 1994. – С. 43.

⁶ *Гельфанд И. А.* Радянське законодавство про охорону гідності і честі громадян. – К.: Знання, 1974. – С. 5.

⁷ Ухвала Апеляційного суду Київської області від 23.09.2009 р. по справі № 22Ц-3897/2009 р. // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/7237812>

⁸ Рішення Апеляційного суду Луганської області від 14.09.2006 р. по справі № 22ц-1934/06 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/216896>; Ухвала Верховного Суду України від 20.11.2006 р. по справі № 6-30167ск06 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/350929>

⁹ Рішення Докучаєвського міського суду Донецької області від 28.12.2007 р. по справі № 2-414/2008 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1357552>; Ухвала Верховного Суду України від 06.10.2008 р. по справі № 6-8314ск08 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/2415773>

¹⁰ Ухвала Апеляційного суду м. Києва від 09.01.2008 р. по справі № 2-7354/07 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/4555212>; Ухвала Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 22.05.2008 р. по справі № 6-5961св08 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1910900>

¹¹ Ухвала Апеляційного суду Донецької області від 16.05.2007 р. по справі № 22-3746 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/2098122>

¹² Ухвала Апеляційного суду м. Києва від 07.10.2008 р. по справі № 22-7323 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/7283555>; Ухвала Верховного Суду України від 27.04.2009 р. по справі № 6-2089ск09 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/3639466>

¹³ Рішення Солом'янського районного суду м. Києва від 19.06.2008 р. по справі № 2-825-1/08 2008 р. // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/9134081>

¹⁴ Настольная книга судьи по гражданским делам / А. Ф. Ефимов, В. Ю. Зайцев, Г. В. Манохина и др.; под ред. Н. К. Толчеева. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Велби, Проспект, 2008. – С. 202.

¹⁵ *Потапенко С.* Диффамация в СМИ: проблемы права и журналистики: учебное пособие / Потапенко С. В., Остапешевский А. – Кубанский гос. ун-т, 2001. – С. 191.

¹⁶ Рішення Новозаводського районного суду м. Чернігова від 03.03.2011 р. по справі № 2-115/11 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/14519901>; Рішення Господарського суду харківської області від 02.04.2012 р. по справі № 5023/477/12 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/22454106>; Ухвала Апеляційного суду м. Києва від 26.04.2012 р. по справі № 8 – 2690/30/2012 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/24439139>

¹⁷ Ухвала Ленінського районного суду м. Луганська від 08.07.2008 р. по справі № 2-4252008 [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/5719411>

Резюме

Кулінич О. О. Застосування вибачення як способу захисту прав при неправомірному використанні фотографічного твору: огляд судової практики.

Статтю присвячено дослідженню судової практики у справах про неправомірне використання фотографічних творів, коли позивачем серед інших була висунута вимога принести вибачення. Незважаючи на рекомендації вищих органів судової влади щодо можливості застосування вибачення лише у добровільному порядку, звернення до судових справ свідчить про можливість покладення обов'язку вибачитися у примусовому порядку. По-перше, зобов'язання принести публічне вибачення застосовувалося як форма спростування недостовірної інформації. По-друге, зобов'язання принести публічне вибачення застосовується як форма доведення до невизначеного кола осіб інформації про неправомірні дії. Зроблено висновок про можливість застосування вибачення як способу захисту прав тільки у добровільному порядку.

Ключові слова: фотографія, право на зображення, захист прав, спростування інформації, вибачення.

Резюме

Кулинич О. А. Применение извинения как способа защиты прав при неправомерном использовании фотографического произведения: обзор судебной практики.

Статья посвящена исследованию судебной практики по делам о неправомерном использовании фотографических произведений, когда истцом среди иных предъявлялось требование принести извинение. Несмотря на рекомендации высших органов судебной власти о возможности применения извинения только в добровольном порядке, обращение к материалам судебных дел свидетельствует о возможности возложения обязанности извиниться в принудительном порядке. Во-первых, обязательство принести публичное извинение применялось как форма опровержения недостоверной информации. Во-вторых, обязанность принести публичное извинение применялось как форма передачи информации неопределенному кругу лиц о неправомерных действиях. Сделан вывод о возможности применения извинения как способа защиты прав только в добровольном порядке.

Ключевые слова: фотография, право на изображение, защита прав, опровержение информации, извинение.

Summary

Kulinich O. A. Public apology as a way to protect the rights in cases of illegal use of photographic artworks: overview of judicial practice.

The article investigates judicial practice in cases of illegal use of photographic artworks, when the plaintiff's claim was put forward to apologize. Despite the recommendations of the supreme judicial bodies about the possibility of forgiveness only on a voluntary basis, an appeal to the lawsuits indicates the possibility of imposing the obligation to apologize in enforcement. Foremost, the obligation to public apology was used as a form of refutation of false information. Secondly, the obligation to public apology is applied as a form of proof to general public the information of misconduct. It is concluded about the possibility of public apology as a way to protect the rights only on voluntary basis.

Key words: photography, the rights to image, protection of the rights, refutation of the information, public apology.

Отримано 26.11.2013

УДК 347.77

О. О. БОНДАРЕНКО

Ольга Олегівна Бондаренко, здобувач Київського університету права НАН України

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРОМИСЛОВОГО ЗРАЗКА

У процесі розвитку Україна поставила собі мету поліпшити українське суспільство, поліпшити якість життя населення та держави в цілому. Для цього необхідно оновити суспільство, змінити господарський механізм, і держава повинна виступати гарантом таких змін. Дана стаття присвячена аналізу виникнення поняття «промисловий зразок» та проблемних моментів, які виникають у зв'язку з його використанням.

При аналізі зазначеної проблематики теоретичною базою дослідження стали роботи таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як: А. В. Єфременко, О. Чомахошвілі, В. Ф. Рунге, Г. Б. Мінервін, О. Секіраш, Н. О. Халаїм та ін.

Поняття «дизайн» було предметом дослідження багатьох науковців, зокрема таких, як: С. Ступак, О. А. Підпригора, О. О. Підпригора, А. Коваль, І. Кондратюк, О. Литвин, Н. Євдоченко, А. Бойченко, І. Кириченко, В. Бенківський, М. Перетяжко, О. Святоцький, які займаються дослідженням проблеми охорони та захисту об'єктів інтелектуальної власності. Історію становлення, визначення поняття дизайну та розподілу його на окремі види можемо зустріти також у статтях дизайнерів Ф. Галкова, А. Кушніра, Ю. Васильєвої, М. Ключова.